

Planificarea pentru situațiile de urgență în cazul pericolelor de accidente chimice

Acest scurt raport este conceput drept un instrument care să fie ulterior utilizat în planificarea inspecțiilor Seveso la amplasamentele de tip Seveso, cuprinzând aspecte ce țin de planificarea pentru situațiile de urgență. Acesta scoate în evidență aspecte importante și sugerează liste de întrebări, care ar putea fi incluse în sistemul de inspecție pentru un anumit amplasament. Raportul poate fi folosit ca referință pentru etapa de pre-planificare sau ca referință imediată pe parcursul inspecțiilor la fața locului. În plus, raportul oferă informații pentru autoritățile competente și operatori cu privire la elaborarea, testarea și revizuirea propriilor planuri de urgență, dar și informații despre zonele de informare a publicului, conform prevederilor articolului 14 din Directiva Seveso.

La gestionarea riscurilor chimice, există o ierarhie între 3 categorii de măsuri, astfel încât măsurile de prevenire reprezintă cel mai înalt nivel de protecție, după care urmează măsurile de atenuare pentru reducerea impacturilor și planificarea pentru situațiile de urgență și răspuns pentru reducerea consecințelor în cazul în care măsurile de prevenire și de atenuare nu pot preveni un incident major. Întrucât probabilitatea ineficienței măsurilor de prevenire și de atenuare este mare, o bună practică standard în astfel de cazuri este stabilirea măsurilor corespunzătoare de răspuns la situațiile de urgență (atât interne, cât și externe) pentru fiecare scenariu de accident major din cadrul unui amplasament. Măsurile de răspuns la situațiile de urgență sunt stabilite la etapa de planificare pentru situațiile de urgență. Ca atare, planificarea pentru situațiile de urgență este o obligație

specifică prevăzută în articolul 12 al Directivei.

În perioada 3-5 octombrie 2012, Autoritatea pentru Sănătate și Securitate (ASS), autoritatea centrală competentă responsabilă de implementarea Directivei Seveso în Irlanda, a găzduit un atelier de lucru privind Planificarea măsurilor de răspuns la situațiile de urgență, în Dublin (Irlanda), în cadrul Programul UE de vizite mutuale comune (VMC) pentru inspectorii Seveso (https://minerva.jrc.ec.europa.eu/en/shorturl/minerva/mjv_programme). Scopul atelierului de lucru a fost de a împărtăși bunele practici privind planificarea pentru situațiile de urgență în cadrul statelor Seveso. În această publicație sunt prezentate aspectele principale abordate în cadrul atelierului de lucru, cu speranța că vor oferi cunoștințele necesare pentru a ajuta autoritățile competente să îmbunătățească practicile de planificare pentru situațiile de urgență, dar și să pună în aplicare și să inspecteze astfel de măsuri la amplasamentele de tip Seveso.

În cadrul acestui atelier de lucru au fost propuse următoarele teme principale de discuții:

1. Planificarea pentru situațiile de urgență în cadrul sistemului de management al securității (SMS): Cum ar trebui să fie descrise procesele de planificare pentru situațiile de urgență și care sunt bunele practici de evaluare a acestor procese?
2. Testarea Planului de urgență externă (PUE): Cum trebuie testate PUE? Care este rolul autorității competente în testarea PUE?

Figura 1: Exemplu al unei zone de planificare pentru situațiile de urgență

Acest scurt raport privind seriile de inspecții Seveso este un rezumat al unui raport de expertiză cu aceeași denumire. Raportul complet este disponibil la secțiunea „Publicații”, la adresa: <https://minerva.jrc.ec.europa.eu>

3. Determinarea zonei de pericol la planificarea pentru situațiile de urgență: Cum este determinată zona de pericol la planificarea pentru situațiile de urgență? Cum este selectat scenariul accidentului major?
4. Stabilirea zonei de informare a publicului: Cum trebuie determinată zona de informare a publicului? Care este cea mai bună practică de a comunica și de a furniza informații publicului în timpul unui accident major?

Participanții au convenit asupra unei abordări generale, conform căreia inspectorii trebuie să se asigure că măsurile prevăzute în planurile de urgență sunt corespunzătoare. În general, inspectorul nu poate evalua gradul de adecvare a măsurilor individuale. El ar trebui mai degrabă să caute informații care să dovedească că planurile de urgență au fost abordate minuțios, în baza cunoștințelor și a practicilor corespunzătoare, și că acestea sunt testate cu regularitate. În acest document sunt evidențiate câteva aspecte importante ce țin de procesul de evaluare, dar și practicile existente necesare pentru depășirea lor.

1. Evaluarea răspunsului și a planificării pentru situațiile de urgență în cadrul sistemului de management al securității

Cazurile recente de incidente oferă exemple suficiente privind ineficiența planificării pentru situațiile de urgență, având în vedere, mai ales, numărul mare de decese ale pompierilor în urma accidentelor chimice din întreaga lume. De multe ori, impacturile semnificative ale accidentelor au loc din cauza planurilor necorespunzătoare de răspuns la situațiile de urgență, elaborate de către autoritățile locale și operatori.

Atelierul de lucru a scos în evidență o opinie comună, conform căreia procesul de evaluare a planului de urgență trebuie făcut mai dificil pentru operatori. În general, majoritatea statelor care aplică directiva Seveso evaluează sistemul de management al securității pentru răspunsul și planificarea pentru situațiile de urgență în baza listelor de verificare și prin examinarea documentației, inclusiv a politicii întreprinderii de prevenire a accidentelor majore. Mai multe practici existente de efectuare a acestor evaluări sunt prezentate în această secțiune.

Cum este evaluat în practică sistemul de management al securității în ceea ce privește răspunsul și planificarea pentru situațiile de urgență?

- **Listele de verificare.** Sistemul de management al securității pentru răspunsul și planificarea pentru situațiile de urgență este de obicei evaluat în baza listelor de verificare și prin examinarea documentației, inclusiv a politicii întreprinderii de prevenire a accidentelor majore.

- **Coordonarea.** Inspecțiile pot fi coordonate între autoritățile competente sau pot fi efectuate în mod individual de către autoritățile competente.
- **Exercițiile la fața locului.** Mai multe țări cred că este necesară și evaluarea exercițiilor de răspuns la situațiile de urgență pentru a avea o imagine de ansamblu. În special, exercițiile la fața locului sunt folosite și pentru evaluarea sistemului de management al securității. Exercițiile de răspuns la situațiile de urgență pot fi utile mai ales pentru identificarea deficiențelor în planurile de urgență interne și externe.
- **Testarea SMS și a răspunsului la situațiile de urgență.** Sunt unele diferențe între țările care aplică directiva Seveso privind modul de evaluare a sistemului de management al securității ca parte a testării răspunsului la situațiile de urgență. Unele țări au raportat că folosesc exercițiile la fața locului, iar altele au raportat că nu evaluează SMS ca parte a testării răspunsului la situațiile de urgență.
- **Rolul inspecțiilor.** Pentru a completa analiza raportului de securitate poate fi efectuată o inspecție la fața locului cu scopul de a verifica planul de răspuns la situațiile de urgență, de ex.:
 - o dacă operatorul dispune de un departament sau o unitate de intervenție în situațiile de urgență
 - o dacă există o politică de prevenire a accidentelor majore
 - o dacă sunt prezente persoanele responsabile de răspunsul la situațiile de urgență
 - o dacă evaluarea riscurilor a fost documentată
 - o dacă sprinklerele cu apă antiincendiu și alte echipamente de control funcționează în mod adecvat.
- **Inspecțiile comune:** Efectuarea inspecțiilor comune de către autoritățile competente pentru evaluarea SMS diferă de la un stat Seveso la altul. În unele țări, inspecțiile sunt coordonate, iar în altele, autoritățile competente efectuează propriile inspecții în mod individual. Un exemplu în acest sens a fost oferit de către un stat membru, care indică că Agenția Mediului inspectează documentația și echipa de pompieri, în timp ce Serviciul Protecției Civile efectuează inspecția la fața locului și verifică planul de urgență.
- **Evaluarea sistemului SMS:** Evaluarea SMS trebuie să observe dacă sistemul de management al securității (SMS) nu este un exercițiu separat, ci este adaptat la realitate. La „verificarea realității” trebuie găsite următoarele informații:
 - o Dovezile privind existența personalului și a echipamentului adecvat

- o Luarea în considerare a riscurilor de către echipele de intervenție în situații de urgență la elaborarea scenariilor, inclusiv:
 - timpul necesar răspunsului la situațiile de urgență pentru diferite scenarii
 - luarea în considerare a diferitor decizii în baza diferitor rezultate ale scenariilor
 - căile de intensificare a pericolului pentru fiecare scenariu identificat.
- **Evaluarea scenariilor.** Mai multe țări au fost de acord că selectarea celor mai corespunzătoare scenarii de pericole de accidente majore pentru PUE este o adevărată provocare. Cel puțin o țară evaluează planificarea pentru situațiile de urgență în baza scenariilor, prin analiza acestora (caracterul complet, calitatea), a comentariilor făcute de pompieri, și dacă planurile de răspuns la situațiile de urgență sunt practice și eficiente.
- **Analiza raportului de securitate:** Unele țări consideră că este firesc ca planificarea pentru situațiile de urgență să fie evaluată doar în baza raportului de securitate. Totuși, multe țări întreprind măsuri suplimentare de inspecție (monitorizarea unui exercițiu, întrebări la fața locului), considerând că raportul de securitate nu este suficient pentru aprecierea calității planificării pentru situațiile de urgență.

2. Practici pentru testarea PUE și clarificarea rolurilor autorităților competente

După cum se poate observa în figura 2, testarea planului de urgență prin exerciții planificate este importantă pentru verificarea și îmbunătățirea funcționalității acestuia. În cadrul atelierului de lucru, statele membre au oferit mai multe constatări privind bunele practici pentru desfășurarea exercițiilor de planificare pentru situațiile de urgență și rolul autorităților competente.

Care este cel mai bun mod de testare a PUE?

Exercițiile în mediu real vs. mediu virtual. Exercițiile în mediu real sunt efectuate mai detaliat și se consideră a fi importante în identificarea punctelor slabe din PUE. Totuși, se pare că statele Seveso efectuează mai des exerciții în mediu virtual, întrucât acestea sunt mai ușor de organizat atunci când sunt mai multe amplasamente, dar și mai puțin costisitoare. Se crede că exercițiile în mediu virtual sunt utile pentru a înțelege mai bine rolurile autorităților competente. De exemplu, poate fi util să se facă, mai întâi, un exercițiu de simulare la calculator pentru a planifica aspectele logice înainte de desfășurarea unui exercițiu în mediu real. Exercițiile în mediu real și virtual au, de fapt, funcții complementare importante și trebuie incluse în testele de rutină.

PUE pentru amplasamentele cu efect "Domino" sunt testate în același timp în câteva țări.

- **Selectarea scenariului pentru testarea PUE.** PUE sunt de obicei testate în baza unui standard sau ghid, care tind să fie diferite la nivel național și local. În linii generale, acestea se bazează pe scenarii de pericole de accidente majore, care sunt incluse în raportul de siguranță, dar nu neapărat pe cel mai nefavorabil scenariu. Grupurile din cadrul atelierului de lucru au evidențiat importanța selectării unor scenarii bune pentru a asigura eficiența testării PUE. În unele țări, măsurile de atenuare propuse de amplasament sunt testate ca parte a PUE, și se urmărește scopul ca operatorul să informeze pe scurt serviciul de pompieri la sosire. Iar în alte țări, echipa de pompieri și operatorul decid între ei când să testeze planul de urgență intern (PUI).

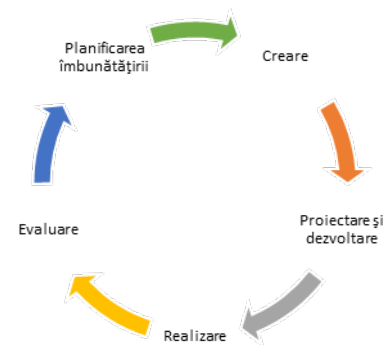

Figura 2: Ciclul de exerciții pentru testarea planurilor de urgență

- **Raportarea rezultatelor testelor.** Toate statele Seveso elaborează rapoarte scrise după desfășurarea testelor PUE. În unele state, autoritățile locale competente sunt responsabile de întocmirea rapoartelor. Și operatorului i se poate cere să raporteze despre testarea planului de urgență intern.
- **Participarea și observarea de către autoritățile competente.** În general, se consideră că rolul fiecărei autorități locale competente privind testarea PUE este clar. În unele state Seveso, autoritatea națională are rolul doar de a raporta, în timp ce în alte state, acestea i se poate solicita să ajungă la un acord cu operatorul în ceea ce privește legătura dintre PUI și PUE, dar și să ofere asistență autorităților locale competente, mai ales dacă operatorul este reticent să ofere informații. În majoritatea statelor Seveso, responsabilitatea ce ține de întocmirea PUE revine autorităților locale competente.

În unele state Seveso, toate autoritățile relevante participă la testarea PUE. Iar în altele, autoritatea

competentă poate decide dacă să participe sau nu la testarea PUE și să facă recomandări. Mai mulți participanți au accentuat importanța testării și evaluării la fața locului.

- **Informarea înainte și după testare.** Informarea înainte de exerciții și o informare minuțioasă ulterioară sunt componente esențiale. Dacă în rezultatul testării PUE sunt depistate deficiențe majore, de obicei nu are loc o testare repetată a PUE. Totuși, aceste deficiențe sunt urmărite și remediate. PUE trebuie să fie actualizate la timp în urma testărilor. Informarea după efectuarea exercițiilor asigură faptul că elementele mai slabe ale PUE vor fi eliminate, iar elementele bune vor fi păstrate, documentând toate schimbările introduse și motivul efectuării acestora.
- **Costul testării.** Testarea planurilor de urgență poate fi destul de costisitoare. Statele Seveso au diferite modalități de recuperare a costurilor pentru testarea PUE. Uneori, costurile sunt recuperate indirect printr-un impozit special aplicat amplasamentelor de tip Seveso. Autoritățile competente din câteva state percep o taxă de la operator pentru resursele folosite pentru exercițiile de testare (fie o taxă fixă, fie un anumit procent). Cu toate acestea, în mai multe state, autoritățile respective recuperează toate costurile participării. Într-o țară, autoritățile locale competente pot reduce costul dacă beneficiază de instruire în cadrul exercițiului. Doar câteva țări percep taxe pentru testarea PUE.

Minore	cele mai frecvente, nu prezintă niciun potențial real de vătămare
Imediate	frecvente, risc pentru operator, niciun risc de intensificare
Controlabile	ocasionale, risc sporit pentru ERT
Evacuare	ocasionale, risc pentru ERT și restul populației
Dezastruoase	rare, risc redus de decese ulterioare

Tabelul 1: Metodă de clasificare a scenariilor pentru planificarea pentru situații de urgență¹

3. Determinarea zonelor de intervenție în situații de urgență, a zonelor de informare a publicului și a strategiei de comunicare

¹Dalzell, G. 2012. Relationship between the operator and emergency services [Relațiile dintre operator și serviciile de urgență]. Atelier de vizite mutuale comune pentru inspectorii Seveso privind planificarea pentru situațiile de urgență. Dublin, Irlanda.

Planificarea intervențiilor în situații de urgență pentru riscurile de accident chimic necesită întocmirea unui scenariu (sau scenarii) de referință pentru fiecare amplasament periculos. Consecințele potențiale ale scenariului de referință a accidentului, luând în considerare variabilitatea previzibilă în succesiunea evenimentelor (de ex. noapte vs zi, direcția impactului etc.), determină tipul intervenției și definește zona de impact (uneori numită și „zonă de pericol”). Scenariul de referință va defini, de asemenea, nivelul și ținta intervenției, cerințele în materie de logistică, organizațiile implicate și strategiile de intervenție care ar putea fi puse în aplicare.

În plus, unele state Seveso folosesc, de asemenea, scenarii de referință a accidentelor pentru a stabili zonele de informare a publicului, în scopul de a-și îndeplini obligațiile prevăzute în articolul 14 din Directiva Seveso, conform căreia autoritățile competente se asigură, pentru amplasamentele de nivel superior, că:

„toate persoanele care ar putea fi afectate de un accident major primesc, periodic și sub forma cea mai adecvată, fără să trebuiască să solicite acest lucru, informații clare și inteligibile privind măsurile de securitate și conduita obligatorie în caz de accident major.”

Această obligație nu stipulează clar categoriile de persoane care ar trebui informate despre un accident major și ce informații trebuie comunicate acestora. Din acest motiv, unele state Seveso au utilizat scenarii de referință a accidentelor pentru a stabili „zonele de informare a publicului”. Alte țări urmează niște reguli stabilite pentru informarea publicului despre situațiile de urgență. Sarcina informării este deseori transmisă autorităților care cunosc zona și care au experiență în domeniu.

Întrebări ce urmează a fi adresate la inspectarea planurilor de răspuns la situațiile de urgență

Răspunsul și planificarea pentru situațiile de urgență

- Care dintre scenarii prezintă cele mai mari riscuri pentru personalul responsabil de răspunsul la situațiile de urgență?
- Cine ar putea fi expus acestor riscuri?
- Ce rol au?
- Sunt descrise, în planurile de răspuns la situațiile de urgență, pericolele la care aceste persoane ar putea fi expuse?
- Se poate afirma că o analiză de calitate a consecințelor riscurilor și intensificării acestora a stat la baza planificării răspunsului la situațiile de urgență?

- Există o legătură clară între scenariile din raportul de securitate și planurile de răspuns la situațiile de urgență?
- Au fost documentate aceste scenarii?
- A fost estimată pentru fiecare scenariu perioada concretă de la inițierea până la intensificarea majoră a pericolului?
- Se ține cont în aceste planuri de consecințele și posibila intensificare a pericolului în fiecare compartiment al uzinei?
- Au fost identificate sistemele de control și protecție, extrem de importante în astfel de situații?
- Există bariere sigure pentru împiedicarea intensificării pericolului, adică bariere active sau pasive fixe și eficiente?
- Are oare fiecare scenariu așteptări realiste ca incidentul să poată fi controlat?
- Este indicat în planul de urgență numărul de personal și echipament corespunzător necesar?
- Sunt descrise și evaluate riscurile aferente măsurilor de răspuns la situațiile de urgență în rapoartele de securitate?
- Sunt potrivite informațiile pentru evaluarea riscurilor care pot apărea într-o situație de urgență? AA
- Sunt autoritățile civile implicate în planificarea pentru situațiile de urgență?

Punerea în aplicare a răspunsului la situațiile de urgență

- Sunt dispeceeratul și ERT conștienți de potențialul de risc pe care îl prezintă uzina și activitățile de operare ale acesteia?
- Există un schimb de informații și planificare regulată și semnificativă între personalul amplasamentului și cel civil?
- Sunt sistemele de control critic inspectate și testate cu regularitate? Sunt aceste verificări documentate? Sistemele de control critic includ detectoare, DOU (dispozitiv de oprire de urgență), diguri, canale de scurgere și depresurizare, sisteme fixe de protecție pasivă și activă, precum și orice alte instrumente și bariere locale care au un rol în atenuarea și răspunsul la situațiile de urgență.
- Este asigurată în cadrul planificării disponibilitatea imediată a personalului amplasamentului și a celui civil, responsabil de răspunsul la situațiile de urgență, atunci când astfel de situații pot apărea?

Exerciții de răspuns la situațiile de urgență

- Se bazează exercițiile pe scenarii neobișnuite, complicate, dar totodată realiste?
- Se pune accentul în timpul acestor exerciții pe situațiile controlabile și includ acestea eventualitatea unei evacuări?
- Se ține cont de o potențială intensificare a pericolului, ineficiență a sistemului de securitate și de riscurile aferente răspunsului la situațiile de urgență?
- Includ aceste exerciții o evaluare a riscurilor la care este supus personalul responsabil de răspunsul la situațiile de urgență și a impactului pe care îl pot avea diferite decizii luate în privința acestor riscuri?
- Sunt testate în cadrul acestor exerciții relațiile dintre dispeceerate, unitatea de control al incidentelor, personalul direct responsabil de răspunsul la situațiile de urgență, și unitățile de răspuns comun/civil?

Testarea planului de răspuns la situațiile de urgență

- Cum are loc selectarea obiectivelor exercițiilor?
- Țin cont obiectivele de aspectele practice și de diferite succesiuni posibile de evenimente, inclusiv de posibila ineficiență a măsurilor de atenuare sau de răspuns?
- Care sunt criteriile de selectare a scenariilor de testare? Testează aceste scenarii în mod adecvat comunicarea între membrii echipei, riscurile potențiale pentru cei care răspund la situațiile de urgență, căile care pot provoca intensificarea incidentului, comunicarea cu publicul etc.?
- Sunt testările efectuate pentru răspunsul la incidentele cu efect „Domino”? Sunt testate în timp diferite tipuri de scenarii (de ex. incendiu, explozie, scurgeri de substanțe), dacă este cazul pentru un anumit amplasament?
- Participă la aceste exerciții tot personalul care ar putea fi implicat în răspunsul la situațiile de urgență?
- Se ține cont la aceste testări de lecțiile învățate din exercițiile anterioare?
- Este necesară o informare înainte și după efectuarea exercițiilor de testare?
- Explică informarea despre exercițiu scopul testării planului de urgență și obiectivele exercițiului?
- Sunt documentate lecțiile învățate în urma informării într-un plan de urgență revizuit?
- Explică informarea despre exercițiu scopul testării planului de urgență și obiectivele exercițiului?

În această secțiune sunt prezentate informații importante privind punerea în aplicare a acestor obligații în baza zonelor de pericol.

Cum este determinată zona de pericol la planificarea pentru situațiile de urgență?

Planificarea intervențiilor în situațiile de urgență pentru riscurile de accident chimic necesită întocmirea unui scenariu (sau scenarii) de referință pentru fiecare amplasament periculos. Consecințele potențiale ale scenariului de referință a accidentului, luând în considerare variabilitatea previzibilă în succesiunea evenimentelor (de ex. noapte vs. zi, direcția impactului etc.), determină tipul intervenției și definește zona de impact (uneori numită și „zonă de pericol”). Scenariul de referință va defini, de asemenea, nivelul și ținta intervenției, cerințele în materie de logistică, organizațiile implicate și strategiile de intervenție care ar putea fi puse în aplicare.

- **Rolul autorităților vs. rolul operatorilor în procesul de selectare a scenariilor de referință.** În general, operatorul este cel responsabil de specificarea în raportul de securitate a scenariilor de accidente majore. Totuși, depinde de la țară la țară dacă operatorul selectează și scenariul (scenariile) de referință pentru planificarea externă a răspunsului la situațiile de urgență. Unele țări chiar preferă ca operatorii din aceeași zonă să se consulte pentru a selecta un scenariu corespunzător pentru planificarea externă.
- **Metodologia de selectare a scenariilor de referință.** În baza mai multor criterii, autoritatea sau operatorul va selecta scenariul corespunzător pentru definirea zonei (zonelor) de pericol. Libertatea cu care operatorul poate selecta metodologiile, limitele (de ex. nivelurile de expunere) și alte variabile, variază în funcție de țară. În general, indiferent de modul în care este definit procesul de selectare, autoritățile trebuie să examineze rezultatul și să analizeze calculele asociate pentru a se asigura că acestea sunt coerente și rezonabile, că operatorul a utilizat metode recunoscute și că poate justifica metoda aleasă.
- Factorii care determină acceptarea de către autorități a unei anumite metodologii pot depinde și de faptul dacă aceste autorități preferă abordările bazate pe risc sau pe consecințele acestuia. Unele state Seveso solicită aplicarea unor metode specifice, care să fie utile autorităților în exercitarea obligațiilor ce țin de amenajarea teritoriului sau de planificarea pentru situațiile de urgență. Într-adevăr, unele țări au cerințe stricte cu privire la abordarea utilizată (deterministă sau bazată pe riscuri) pentru selectarea scenariilor zonelor de pericol pentru planificarea pentru situațiile de urgență. Există și țări care preferă abordarea bazată pe consecințe pentru selectarea scenariilor zonelor de pericol, dar în același timp acceptă și chiar încurajează abordarea bazată pe riscuri în cazul scenariilor din rapoartele de securitate (adică SMS).

- **Cel mai nefavorabil scenariu.** Unele țări au adoptat o abordare care utilizează în mod specific „cel mai nefavorabil scenariu” (sau „cel mai nefavorabil scenariu credibil”) pentru planificarea pentru situațiile de urgență. Definiția cazului celui mai nefavorabil scenariu poate fi uneori diferită de definiția scenariilor selectate de amplasament ca bază pentru strategia de management al siguranței din raportul de securitate. De exemplu, procesul de planificare pentru situațiile de urgență poate să nu permită aplicarea măsurilor tehnice de control sau atenuare a consecințelor accidentului din scenariul de referință, însă aceleași măsuri pot fi adoptate în scopul gestionării riscurilor care pot apărea la amplasament. Unele state Seveso pun la dispoziție ghiduri unde este explicat modul în care poate fi determinat cel mai nefavorabil scenariu.
- **Acceptarea măsurilor de atenuare.** În unele state Seveso, punerea în aplicare a măsurilor tehnice de atenuare și control sunt considerate doar ca parte a PEI, pe când în țările în care scenariile sunt selectate în baza riscurilor, acestea vor fi luate în considerare în mod implicit. Pentru abordările bazate pe consecințe. Acceptarea măsurilor de control și atenuare în scenariu depinde de avizul experților privind relevanța măsurilor într-o situație de urgență. Unele țări cred că ar putea fi dificil să se evalueze relevanța măsurilor de atenuare la fața locului, în lipsa unui context care implică prezența unui risc. Unele autorități abordează măsurile tehnice de atenuare (de ex. măsurile pasive) ca fiind acceptabile, dar nu și active.
- **Efectul „Domino”.** Scenariile de referință ce implică efectele „Domino” de la mai multe amplasamente sunt, de asemenea, luate în calcul în unele țări.

4. Care este cea mai bună practică pentru furnizarea de informații către public?

În funcție de țară, responsabilitatea de a informa populația în zonele de informare a populației (ZIP) poate fi delegată mai multor autorități competente. Autoritatea națională poate uneori prelua rolul elaborării materialelor standard, strategia de comunicare locală fiind responsabilitatea autorităților locale.

Nu este neapărat necesar ca zona de informare a publicului să fie definită la fel ca zona de planificare pentru situațiile de urgență. De exemplu, la determinarea zonei de planificare pentru situațiile de urgență se ține cont de impacturile grave pe care accidentele le pot avea asupra sănătății umane și asupra mediului, pe când în cazul zonei de informare a publicului se ține cont și de populația din perimetrul zonelor de planificare pentru situațiile de urgență. Zona de informare a publicului este de obicei stabilită avându-se în vedere că persoanele din afara acesteia nu sunt supuse imediat unui risc semnificativ de

pe urma accidentelor majore, cu toate că ar putea fi în cazul în care are loc intensificarea accidentului.

Responsabilitățile ce țin de comunicare sunt, de asemenea, duble. În mod normal, populației din zona de informare ar trebui să le fie oferite informații despre ce trebuie să facă în cazul în care are loc un accident. În plus, trebuie să existe și o strategie care să abordeze toate situațiile neprevăzute în comunicarea cu populația din ZIP în cazul unei situații de urgență.

Mai multe aspecte ce țin de stabilirea zonelor de informare a publicului sunt descrise în secțiunea următoare.

Cum ar trebui să fie determinată zona de informare a publicului?

- **Metode de identificare a persoanelor care trebuie să primească informații („zona de informare a publicului” sau ZIP).** Țările au abordări foarte diferite ce țin de identificarea zonelor geografice care stabilește populația, „zona de informare a publicului”, care trebuie să fie informată despre prezența riscurilor de accident chimic („persoanele care ar putea fi afectate” conform articolului 14). În funcție de statul membru, determinarea ZIP poate ține de responsabilitatea autorității naționale, a autorității locale sau a operatorului. Cea mai frecventă abordare pentru determinarea ZIP este cea bazată pe consecințe (mai degrabă decât cea bazată pe riscuri).

În unele state Seveso, determinarea ZIP are legătură cu PUE și este bazată pe zona stabilită în scenariul cu cele mai mari consecințe. Unele țări, cum ar fi Irlanda și Marea Britanie, au stabilit o metodologie specifică de definire a ZIP. În alte țări, zona de informare a publicului este bazată pe informațiile oferite de operator și este determinată în rezultatul consultării cu autoritatea locală. Metodologiile folosite la planificarea pentru situațiile de urgență, cum ar fi „Aloha and Effects” (Confirmare și Efecte), pot fi folosite și la determinarea ZIP, pe când rezultatele pot fi aplicate diferit în cazul ZIP, decât în cazul zonelor de pericol.

- **Determinarea „persoanelor care ar putea fi afectate”.** Un schimb de păreri a fost axat pe „persoanele care ar putea fi afectate” (articolul 14) și „Informațiile care trebuie furnizate de către operator și acțiunile care trebuie întreprinse în urma producerii unui accident major” (articolului 16). În vederea pregătirii în cazul unui accident, „persoanele care ar putea fi afectate” sunt definite în sens mai larg în baza unei serii de consecințe la fel de posibile pentru un anumit scenariu de referință. Distribuția geografică și populația afectată poate fi mult mai mare dacă accidentul respectiv ar avea de fapt loc, pentru că mai multe posibile impacturi trebuie să fie luate în considerare pentru a acoperi toate succesiunile posibile de evenimente. Pentru

comunicarea post-urgență, termenul „ar putea” nu este relevant scenariului, întrucât accidentul a avut deja loc, iar zona afectată și gravitatea consecințelor sunt, în majoritatea cazurilor, cunoscute. Acest termen („ar putea”) se aplică mai degrabă persoanelor despre care se știe deja că au fost afectate.

- **Definirea termenului „afectat”.** O altă problemă conexasă, care a generat preocupări, se referă la termenul „afectat”. Acesta poate fi interpretat în mai multe feluri. În Irlanda, de exemplu, Zona 3 de informare a publicului este definită astfel încât să poată include și persoanele care ar putea să nu fie afectate foarte mult în termeni de sănătate, dar care ar putea suferi din cauza altor consecințe, cum ar fi perturbarea serviciilor locale (de ex. rețeaua electrică sau de telefonie, drumurile etc.), sau persoanele care se află pur și simplu destul de aproape de zona de impact pentru a avea motive de îngrijorare de situația în care se află.

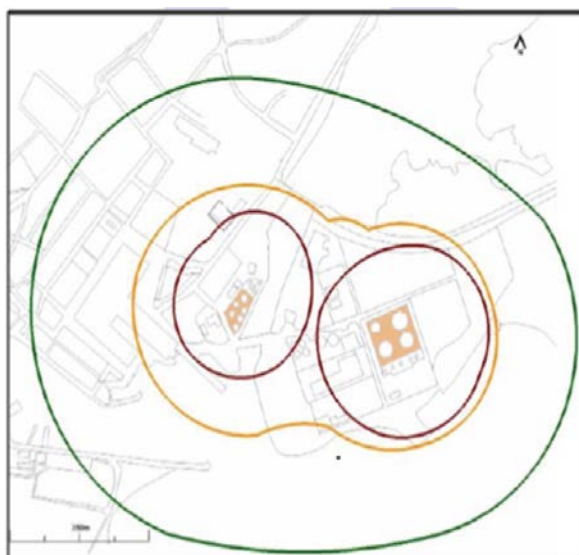

Figura 3 Exemplu de zonă de informare a publicului cu aplicarea abordării Autorității Irlandeze pentru Sănătate și Securitate.

- **Costurile.** În unele state Seveso, costurile aferente procesului de determinare a ZIP sunt incluse în costurile de evaluare a raportului de securitate. Unele state decid ca operatorii să suporte aceste costuri, iar altele nu.
- **Informațiile care trebuie oferite publicului înainte de incident.** Cele mai multe state Seveso au relatat că informațiile care trebuie oferite publicului trebuie să fie diseminate atât prin mijloace electronice, cât și prin intermediul broșurilor. S-a sugerat că unele țări utilizează site-uri cu informații despre riscuri, prezentate sub formă de hărți și date, ce fac parte din procesul de acordare a autorizației. Cetățenii pot verifica singuri ce amplasamente de tip Seveso sunt

prezente în regiunea lor și, uneori, dacă se află într-o zonă de pericol. Pe lângă informarea proactivă, informarea online poate prezenta avantaje, dat fiind faptul că informațiile pot fi actualizate cu regularitate la un cost redus și stocate în cantități mari.

- **Metode de identificare a persoanelor care trebuie să primească informații (adică moduri de determinare a ZIP).** Țările au abordări foarte diferite ce țin de identificarea zonelor geografice care stabilește populația, „zona de informare a publicului”, care trebuie să fie informată despre prezența riscurilor de accident chimic („persoanele care ar putea fi afectate” conform articolului 14). În funcție de statul membru, determinarea ZIP poate ține de responsabilitatea autorității naționale, a autorității locale sau a operatorului. Cea mai frecventă abordare pentru determinarea ZIP este cea bazată pe consecințe (mai degrabă decât cea bazată pe riscuri).
- **Responsabilitatea pentru informarea publicului.** Statele Seveso abordează în mod diferit aprobarea și comunicarea informațiilor, abordare care mai depinde și dacă aceste informații sunt comunicate înainte de incident sau după producerea unui accident major. În unele țări, autoritatea națională joacă rolul principal în definirea strategiei și determinarea conținutului, mai ales a informațiilor care trebuie comunicate înainte de incident. În alte țări, această responsabilitate este delegată autorităților locale (de ex.: autoritățile municipale, serviciul de pompieri, oficiul pentru sănătate publică etc.), în timp ce autoritatea națională are rol de consultare și/sau aprobare. Mai multe țări au raportat că rolul de a comunica cu publicul, în cazul în care un accident major a avut loc, este atribuit persoanelor responsabile de răspunsul la situațiile de urgență, și nu autorității naționale competente. Se pare că mărirea țării și rolul istoric al Guvernului național în

planificarea pentru situațiile de urgență pot avea un rol semnificativ în luarea acestei decizii.

- **Comunicarea riscurilor.** Mai multe sugestii au fost oferite referitor la metodele de informare a publicului, în cazul în care un accident major a avut loc, inclusiv alarmele publice și alarmele întreprinderilor, TV-ul, radio-ul, telefonul, serviciul de mesaje scurte și mijloacele de comunicare sociale. Site-urile web destinate comunicării cu publicul sunt folosite din ce în ce mai mult pentru a oferi informații despre riscuri și pregătire.
- **Utilizarea sirenelor.** S-a discutat foarte mult în timpul sesiunilor plenare despre alte moduri de informare a publicului, în afară de sirene. Drept răspuns la întrebarea privind cel mai bun mod de informare a publicului, s-a sugerat că ar fi bine-venite organizarea unor întâlniri cu grupurile comunitare locale și a unor discuții regulate. Pentru a garanta informarea tuturor, a fost sugerată utilizarea în masă a campaniilor publicitare și afișarea informațiilor în mai multe locuri.
- **Utilizarea mijloacelor de comunicare sociale.** Utilizarea mijloacelor de comunicare sociale (de ex.: Twitter) pentru comunicarea în timpul situațiilor de urgență a devenit un fenomen global. Până acum, utilizarea mijloacelor de comunicare sociale, ca parte a strategiei de comunicare în timpul urgențelor de tip Seveso, nu pare să fie răspândită în statele Seveso. În timpul unor astfel de urgențe, persoanelor afectate li se spune uneori să evite utilizarea telefoanelor, iar în unele cazuri autoritățile pot împiedica accesul populației la rețeaua de telefonie mobilă. Totuși, unele autorități au încercat această metodă, care a avut rezultate pozitive în unele cazuri și rezultate mai puțin pozitive în altele. Situația evoluează însă, iar noi practici ar trebui să fie elaborate pe viitor.

Concluzia generală

În cadrul atelierului s-au discutat mai multe teme importante, cum ar fi modul de evaluare a planificării pentru situațiile de urgență în cadrul SMS și a rapoartelor de securitate, modul de desfășurare a testării și rolul autorităților în procesul de testare, tipurile de mijloace de comunicare utilizate pentru a comunica cu publicul expus riscurilor chimice, dar și în cazul producerii unui accident. La fel, au fost abordate subiecte tehnice importante și dificile, aferente procesului de planificare pentru situațiile de urgență, inclusiv aspectele practice privind măsurile de răspuns care trebuie luate în considerare (de ex.: durata, resursele), metoda și obiectul exercițiilor de testare, pregătirea persoanelor responsabile de răspunsul la situațiile de urgență pentru comunicarea în situațiile de criză și pentru luarea deciziilor, definirea scenariilor de referință a accidentelor pentru planurile de răspuns la

situațiile de urgență și determinarea zonei geografice pentru diseminarea informației înainte de incident.

Planificarea pentru situațiile de urgență pentru amplasamentele de tip Seveso poate fi, de asemenea, un subiect interesant pentru cercetările ulterioare, inclusiv un subiect special pentru analizarea lecțiilor învățate din accidente precedente. În plus, s-ar putea ca eficiența unor astfel de evenimente de schimb de experiență să crească, dacă la ele vor participa și autoritățile UE responsabile de protecția civilă și sănătatea publică. Deoarece coordonarea la nivel UE și asistența tehnică pentru statele membre continuă să evolueze în contextul Seveso și a politicii UE de gestionare a riscurilor de calamități naturale, pe viitor ar putea apărea posibilități suplimentare de explorare și valorificare a acestor idei.

Misiunea CCC

Misiunea Centrului Comun de Cercetare, care este un serviciu științific intern al Comisiei, este de a oferi politicilor UE, pe tot parcursul ciclului de elaborare a acestora, sprijin științific și tehnic independent și bazat pe dovezi.

Lucrând în strânsă cooperare cu direcțiile generale de politică, CCC abordează provocările societale majore, stimulând în același timp inovația prin dezvoltarea unor noi standarde, metode și instrumente, precum și schimbul de informații și transferul de know-how statelor membre și comunității internaționale.

Date de contact

Pentru mai multe informații privind schimburile de lecții învățate și bune practici de gestionare a riscurilor pentru implementarea Seveso, vă rugăm să contactați

minerva-info@jrc.ec.europa.eu

Unitatea pentru Evaluarea Tehnologiei de Securitate

Comisia Europeană

Centrul Comun de Cercetare

Institutul pentru Protecția și Securitatea Cetățenilor

Via E. Fermi, 2749

21027 Ispra (VA) Italia

<https://minerva.jrc.ec.europa.eu/>

Publications Office